

Írta: Fidel István

2013. március 31. vasárnap, 10:57 - Módosítás: 2014. április 21. hétfő, 06:59

Egy kicsiny falu a Börzsöny közepén: SZÜLŐFALUM, PERŐCSÉNY- apró emlékeim a háborútól a hatvanas évekig.

7. A húsvét

A karácsony után, a legszebb, legmagasztosabb és legismertebb ünnep a világon. Régebben még csodálkoztam rajta, de ma már nem szokatlan, hogy talán csak tiszteletből vagy

Írta: Fidel István

2013. március 31. vasárnap, 10:57 - Módosítás: 2014. április 21. hétfő, 06:59

érdekességből, esetleg csak a turistáknak szóló kedveskedésből, de látni lehet a húsvétot megünnepelni a kedvesen hangoskodó hinduknál éppúgy, mint a szigorúan zárkózott araboknál is. De a legcsodálatosabb húsvétokat mégis csak Perőcsényben tudom elképzelni...

Bár réges-régen volt - lehet annak már úgy hatvan éve is-, de a legszebbeket azidőtájt éltem meg. Ma már sokan csak azt hiszik, hogy a mindent ellepő főtt sonka- és kocsonyaszag, no meg a karácsony óta nem látott süteményillatok miatt van a nosztalgiám, de ez egyáltalán nem igaz! Mert Perőcsényben – meg gondolom máshol is, de az engem mit sem érdekel...- a húsvét igazából nagypénteken kezdődött. Tudom, ez sokaknak egy kicsit furcsa kijelentés, de tudni kell, hogy Perőcsény akkor még 99 %-ban református falu volt, és ennek megfelelően –szerintem saját elgondolása szerint – tartotta a böjti és templomjárási szokásokat is. És eszerint a tényleges böjt csak nevében volt meg, de étkezési szokásokban nem nagyon. Nem mondom, hogy minden családnál így volt, de akiket én ismertem, ott igen. Nagyon leegyszerűsítve ez annyit jelentett, hogy például nagypénteken nem ettünk húsfélét. Vagy legalábbis délelőtt nem...

Viszont bármilyen hideg is volt, akár nyakigérő szél, szakadó eső vagy hó is lehetett, nagypénteken már pirkadatkor fel kellett kelnünk, és egy szál ingben sietve mentünk a legközelebbi patakig (nekem a Kapa Ágiék kertjében csordogáló jutott), hogy annak lehetőleg a legnagyobb fűzfája alatt elsőnek mosakodhassunk meg, hogy egész életünkben egészségesek és szépek maradjunk. Megszokásból vagy megrögződöttségből, de én még tizenhat éves koromban is elmentem, ha éppen otthon tartózkodtam. Nem tudom miért, de akkor nem szégyelltem magam egy cseppet sem, sőt még büszke is voltam magamra (Istenem, de kár, hogy olyan messze van az a patak, rám férne egy kis lubickolás...).

Szóval a böjtöt már csak azért sem lehetett péntek délutántól tovább tartani, mert úgy estefelére készült el az a csodálatosabbnál csodálatosabb húsvéti kocsonya a rengeteg lerágnivaló csonttal meg ilyesmivel, és hát normális ember az ilyen különleges falatokat nem engedheti kihűlni, hiszen akkor az már csak olyan, mintha meg lenne romolva... Egyébként is, a református vallás igen engedékeny és belátóbb, szinte megelégszik a lelki böjttel is. Lehet ám, hogy csak én tudom így, de ki is tudná ezt másképp, ha éhes szájak sóhajtoznának a finom illatokat érezvén?

Nagyszombaton már inkább tartottuk a böjtfélét, mert akkor tényleg nem volt nagy evészet, aztán lehet csak azért, hogy a húsvéti locsolóvendégeknek is maradjon valami?!

Persze a húsvéti készülődésnek nemcsak a lányoknál léteztek a maga koreográfiái, a fiúknak is megvoltak a saját tennivalójuk, csak az nem volt annyira publikus. Mert míg a lányok a tojásfestéssel, a sütemények feltornyozásával és a minél több aprópénz beszerzésével voltak elfoglalva, addig ránk, aprólegényekre a ruháink és cipőink kitisztítása, de főként esztétikai és szerkezeti hibáinak láthatatlanná tétele adta a legtöbbszor megoldhatatlan feladatot. Hiszen az ötvenes évek elején legtöbbünknek annyiban különbözött az ünnepi ruhája a hétköznapiétól, hogy azt a meglévő egyetlen levetettük arra a pár órára, amíg anyánk megigazította rajta a foltokat, vagy éppen vizeskefével átkefélte az egészet. Értelemszerűen én csak a

Írta: Fidel István

2013. március 31. vasárnap, 10:57 - Módosítás: 2014. április 21. hétfő, 06:59

magamfajtaról beszélek, mert voltak azért olyanok is, akiknek tényleg futotta ünnepi ruhára. Igaz, ezek között is zömmel olyanok voltak, akiknek már eleve két-három számmal nagyobbat vettek, csak még nem nőtt bele. De a legtöbbnek a nagyobb testvér kinőtt ingén, kabátján csak felvarrták az ujját vagy igen hatékonyan felhajtották a nadrágszárát, és azért imádkoztak, hogy hétfőn essen az eső és be lehessen dugni a gumicsizmába...

Mindezek után a Húsvét tisztelete magára valamit is adó tisztességes perőcsényi ember előtt szent volt és az ünnepnapok úgy lettek becsülettel felosztva, hogy megkapja az Úr is, ami neki jár, de megkapják a napnyugtától sötétedésig nagyon-nagyon keményen dolgozó emberek is a magukét. És ezt egy- két renitens kivételével nem is nagyon keverték össze. Úgy történt, hogy pénteken mindenki igyekezett testileg-lelkileg felkészülni a vasárnapi Istentisztelet áhítatosságára és a hétfői locsolkodással járó erős fizikai igénybevételekre. Persze, főleg az utóbbira, de ezt csak az értheti, aki ivott az akkori perőcsényi borokból...

Hogy ki ne hagyjam, nekünk fiúknak volt még egy mindennél fontosabb feladatunk, amit még a leglustább alamuszik sem mulasztottak el, hiszen ki látott már katonát puska nélkül háborúba menni? Ebből már az idősebbek tudják is, hogy nem másról, mint a locsolkodáshoz szükséges „szagosvíz” készítéséről vagy utángyártásáról - mint mondjuk most, a nyomtatópatronnal- van szó...

Ez pontosan abból állt, hogy akinek volt rá pénze, mindenekeelőtt vásárolt egy „legkisebbüveg” szép, pasztellszínű (zöld vagy sárga...) szagosvizet (nem vicc, ennek hivatalosan is ez volt a neve), aztán a padláson előkeresett olyan vagy hasonló színű krepp papírt, amit langyos vízben kiáztatott. A szagokat meg hozta magával a bolti víz és máris készvolt a „nagyonnagyüveg” locsolóvíz, hiszen akkor még majdnem mindenki ment locsolkodni szinte minden házhoz. Ahhoz meg nemcsak a minőség kellett ám, hanem a mennyiség is...

És ha még ez is kifogyott menetközben, hát még mindig ott voltak a kedvesen csörgedezve felajánlkozó, de mégis minden titkot elhallgató, szép, tiszta hegyi patakok...

A locsolkodás akkor még nagyon kedves, megtisztelő ünnepélyességnek számított, még akkor is, ha a lényege mindkét oldalról a számolási tudományok továbbfejlesztése volt. Voltak, akik úgy tartották, hogy az akkori népek húsvétkor tanulták meg az egyszeregyet, mert a lányok azt számolták, hányan voltak már és hányat várhatnak még, míg a fiúk azt, hogy mennyi is gyűlt már össze... (no mi...?) és hány helyre kell még menni?

Akkoriban húsvétkor nem volt divat ajándékot venni, mert aki adni akart – vagy kellett...- megvárta a locsolkodást, és egy kalap alatt elintézte, két legyet ütve egy csapásra. De a jellemző az volt, még a legszegényebb családok is összeszedtek valahogyan annyit, hogy néhány fillért és pár falatot minden locsolónak adjanak; ugyanakkor a tehetősebbeknél nem volt ritka, hogy egyáltalán nem vagy csak nagyon vékony fillért adtak a fiúcskáknak, de még olyan is történt, hogy meg sem kínálták őket...

Jellemzően húsvétkor szinte sehol sem volt kifejezetten ebéd, mert a nép annyit evett és ivott

Írta: Fidel István

2013. március 31. vasárnap, 10:57 - Módosítás: 2014. április 21. hétfő, 06:59

(főleg ez utóbbit...), hogy azzal kitarthatott volna akár pünkösdig is, de hát az emberi gyomor tűrőképessége végtelen és bizony sok férfinak a foga között kellett megszűrni a mondanivalóját...

Így aztán az esti bálhoz többé-kevésbé már alkalmas volt mindenki a folytatásra, aki meg nem, azt nem is vették számításba a lányok, és még aznap este elveszítette választottját.